

Na mém stolním počítači však instalace proběhla tak, jak výrobce sliboval.

Ovládání

Na úvodní obrazovce přibýly oproti květnové verzi další dvě možnosti. Myší můžete kliknout na nápisy Vítejte (základní informace o obsahu encyklopedie), Prohlížení podle oborů (možnost vyhledávání v celé encyklopedii nebo v některém z 38 oborů; místo dřívějšího oboru cizí slova je navíc biografický slovník), Fulltextové hledání (prohledávání v plných textech pomocí operátorů), Obrazové album (rychlý přístup k 6659 obrázkům a tabulkám), Interaktivní mapy a animace (přístup ke 13 ukázkám), nově navíc Zvukové album a Co je nového (tato položka planě slibuje např. možnost řazení výsledku dotazu). Snad každý si dokáže poradit, a pokud ne, má v horní části obrazovky lištu se šesti políčky. Pod pátým se skrývá nápověda. Vyplatí se přitom užívat i pravý klik myši, který práci s encyklopedií rovněž zjednodušuje a zrychluje. Např. pravý klik na políčku označeném Zpět zobrazí přehled všech předchozích hledání.

Přesnost a spolehlivost dat

S využitím otazníku, který nahrazuje jedno písmeno, hvězdičky (pro více znaků) a běžných operátorů and, or a not dokáže nenáročný uživatel naformulovat každý jednodušší dotaz. Užitečný je i operátor near (hledá nejdéle 8 slov od sebe), pomocí něhož jsem našel o jednoho ministra kultury více (v textu byl označen jako ministr školství a kultury) než při dotazu zapsaném ve formě "ministr kultury". Pomocí slov v uvozovkách se totiž hledá přesně podle napsaného tvaru. Tímto způsobem najdete např. všechna hesla, v nichž je zmiňováno Ústí nad Labem (47 hesel), nebo všechny osoby, které se narodily či zemřely 16. května (76 osob). Nepodařilo se mi však omezit hledání podle data narození, zápis "16. 5." nepomůže, natož podle úmrtí (na klávesnici není značka kříže). Datum úmrtí se navíc zobrazí pouze v celém záznamu (ne v názvu hesla), což práci zdržuje. Letošní rok zapsaný v uvozovkách vám prozradí, do jaké míry byla data aktualizována. Oceňuji, že autoři stihli doplnit nejen datum úmrtí sportovního akrobata Ivana Tučka (25. srpna 1999), ale dokonce i Klementa Slavického (4. září 1999). Ukazuje se, že aktualizace elektronické verze je mnohem jednodušší než tištěné. Za nedostatek produktu bych označil nemožnost skoku na nalezené slovo, což je u hesel s bohatou textovou částí dost nepříjemné.

Úplnost dat

Uznávám, že toto kritérium nelze vyhodnotit zcela objektivně. Každý recenzent bude asi přednostně hledat slova z oboru, ke kterému má vztah, a kritizovat, pokud je nenajde. Mne zamrzelo, že v encyklopedii chyběly výrazy CESNET, DVD nebo MPEG, na které konkurenční produkt (Heuréka) nezapomněl. Na rozdíl od Heuréky není Diderot tak macešský k posledním českým ministrům kultury (Martin Stropnický a Pavel Dostál). Je tu i text o Čestmíru Císařovi, kterého najdete buď pomocí operátoru near nebo pomocí sousloví ministr kultury bez uvozovek (tato varianta je méně výhodná, protože hledá obě

Encyklopedie Diderot verze 2000

Úvodem

Vsadil bych se, že se vám nepodařilo odejít z veletrhu Svět knihy '99, aniž by vám nevložili do ruky kartičku s pozvánkou na stánek firmy Diderot. Ta zde kromě čtyřdílné tištěné encyklopedie nabízela s velkou reklamou i stříbrný kotouček se stejným obsahem. Předpokládal jsem, že někteří knihovníci budou uvažovat o nákupu této encyklopedie v elektronické formě. Abych jim usnadnil rozhodování, začal jsem psát na CD-ROM recenzi. Ve chvíli, kdy jsem měl recenzi hotovou, začala firma rozesílat vylepšenou verzi. 0 ní jsou tedy následující řádky.

Základní charakteristika

Elektronický produkt obsahuje přes 102 000 hesel, 4800 fotografií a ilustrací, 290 tabulek, 330 grafů a schémat, 320 barevných map, 230 orientačních mapek a asi 380 zvukových ukázek. Dále se zde najdou tři interaktivní mapy (Vývoj České republiky od období Velké Moravy až do současnosti, Historický vývoj Evropy od r. 900 př. n. l. do současnosti a Koloniální mocnosti a kolonie před 1. světovou válkou) a deset animací (ukázky činnosti různých motorů, parního stroje aj.).

Požadavky technické

Pro práci s tímto CD-ROM potřebujete mít alespoň PC 486, 16 MB RAM (32 MB však zajistí lepší pohodu při práci), grafickou kartu SVGA pro 256 barev, čtyřrychlostní CD-ROM mechaniku, zvukovou kartu (Sound Blaster) a myš. Já jsem CD-ROM testoval na pentiu P166 s 32 MB RAM.

Požadavky programové

Zdá se, že systému Windows 3.11 odzvonilo, k provozování je nutné mít na počítači Windows 95, 98, 2000 nebo NT.

Instalace

Systém se instaluje a spouští automaticky po vložení CD-ROM do mechaniky. Tolik praví pokyn na obalu. Ve skutečnosti se mi nezdařila instalace na notebooku (odborníci mi později vysvětlili, že to není chyba produktu, ale nedostatek ovladačů mechanik dodávaných do notebooku).

slova i v různých větách a poskytně i nerelevantní záznamy). Ani knihovnické povolání nepřipadalo autorům encyklopedie důležité. Jen u 20 osob v encyklopedii je uvedeno, že působily jako knihovníci (z žijících má samostatné heslo Jiří Cejpek a Pravoslav Kneidl), zatímco v Ottově encyklopedii nové doby jich bylo čtyřikrát více. Zato slovo knihovna se najde ve 128 heslech. Záleží jen na nás, knihovnicích, zda se domluvíme s firmou Diderot, aby dostala podklady o všech významných českých knihovnách, Vždyť muzea jsou zastoupena v 1130 heslech a jejich význam je přitom s knihovnami srovnatelný.

Dokumentace

Chápu, že není nutné tisknout a přikládat manuálek. Zcela by mohla postačovat nápověda na horní liště, kdyby byla vyčerpávající. Bohužel jsem v ní nenašel návod, jak odstranit lištu po hledání (příkaz Escape nefunguje, takže jsem ji myší musel přesunout na okraj obrazovky, aby nerušila), Také kapitola Otázky a odpovědi mohla být bohatší (jen 4 otázky).

Cena

Kompaktní disk se prodává za 2999 Kč. Knihovny však mohou využít finančního příspěvku Nadace Perspektivy, čímž se cena sníží na přijatelných 1799 Kč. Ty knihovny, které si koupily květnovou verzi, mají nárok na verzi 2000 bez další platby.

Celkové zhodnocení

Ten, kdo je zvyklý na práci s všeobecnou encyklopedií firmy LEDA, ocení na encyklopedii Diderot jednodušší hledání, větší počet hesel i jejich detailnější zpracování (např. heslo Finsko je dvojnásobně delší). Neznamená to však, že by nebylo co zlepšovat. Přimlouval bych se za možnost ovlivnit řazení výsledků dotazu i za větší počet hypertextových odkazů (u některých relativně málo významných hesel je několik hypertextových odkazů, u jiných významnějších naopak žádný). U přehledu nalezených hesel by nemělo chybět označení, které z nich je jen textové a které pochází ze zvukového archivu. Až bude navíc realizován přístup na WWW, kde budou stávající hesla aktualizována a nová hesla přidána, obrazně před firmou Diderot smeknu.

Aleš Brožek